

STELLINGEN

1. Hegels opmerking, dat men eerst spinozist moet zijn alvorens men filosoof kan worden, is een treffende kenschets van de Nederlandse wijsgerige context in de tweede helft van de negentiende eeuw.
2. Spinozisme geeft een Nederlands gezicht aan een Europese intellectuele onderstroom, waarin zelfverlichting en het zoeken naar een authentieke levenspraktijk centraal staan, doorgaans gecombineerd met een zelf schrijven, uitgeven en verspreiden van cultuurkritische geschriften. In deze zin was de 'wijsgerige beweging' een 'beweging tegen de schijn'.
3. Op een enkele uitzondering na, werd het spinozisme in Nederland nauwelijks systematisch bestudeerd, omdat velen vreesden, dat in het ontwerpen van een filosofisch systeem het gevaar zou schuilen, dat mensen het systeem zelf als werkelijkheid zouden opvatten.
4. Het optreden en de populariteit van Gerard Bolland en Gerard Heymans omstreeks de eeuwwisseling, is ondenkbaar zonder de 'Spinoza-koorts', die het Nederlandse geestesleven diepgaand infecteerde.
5. De cultuurhistorische belangstelling voor vrijdenkers en naturalisten in de periode 1855-1880, staat in geen enkele verhouding tot de aandacht voor dichters en kunstenaars in de periode 1885-1905. Ons beeld van het Nederlandse fin de siècle is daardoor eenzijdig en wordt te zeer gekleurd door de beweging van Tachtig.
6. Dankzij de brede Nederlandse belangstelling voor het monisme als levensleer, konden *lifestyles* als anarchisme, theosofie, 'hegelarij' en 'Rein Leven' hier tot grote bloei geraken.
7. Het aandeel van Nederlandse filosofen in de antidemocratische bewegingen van het interbellum kan nauwelijks worden verklaard vanuit een filologische analyse van hun wijsgerige teksten. Een sociale geschiedenis van het wijsgerig leven in Nederland verdient alle prioriteit.
8. De charivari in de negentiende en in het begin van de twintigste eeuw bleef niet altijd beperkt tot een traditioneel volksgericht, waarbij de overtreder van de morele gemeenschapscode publiekelijk gestraft werd. Het was soms ook een vorm van rationele collectieve actie van maatschappelijke categorieën, die nog geen op de industriële samenleving afgestemde organisatieverbanden kende.
9. In het Coolsingel-oproer van de Feijenoord-hooligans in 1999 werden de reclameslogans die de openbare ruimte vandaag domineren verwerklijkt. *Pak & Bel*, *Just do It* en *Live Life to the Max* bieden een treffende samenvatting van de gebeurtenissen in Rotterdam.

10. De groeiende interesse van de politiek in kunst en cultuur, dwingt beeldende kunst in de openbare ruimte steeds vaker tot een esthetisering van de openbare orde.
11. De uitverkiezing van *Arbeidsvitaminen* tot het meest populaire radioprogramma van de 20ste eeuw, zegt alles over de slechte smaak van het Nederlandse publiek inzake muziek.